Gökyüzü

Dr. Tuba Sarıgül
[*TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi*

Mars ve Satürn Tekrar Gökyüzünde

Nisan ayında Venüs ve Jüpiter, Güneş'in batışından sonra gökyüzünde ortaya çıkarken Merkür gün doğumundan önce görülebiliyor. Ay sonunda ise Mars ve Satürn, Merkür'e katılıyor. Ayın ikinci yarısı boyunca etkinliğini devam ettiren Lyrid Gök Taşı Yağmuru da nisan ayında izleyebileceğiniz etkileyici gök olaylarından.

Merkür

Merkür, nisan ayının başında Güneş'in doğuşundan hemen önce doğu yönünde kısa süreler görülebiliyor. Ancak gezegen ay boyunca ufkun üzerinde çok yükselmiyor.

Merkür, 4 Nisan'da en büyük batı uzanımı konumuna geliyor. 15 Nisan'da ise Merkür ve hilal şeklindeki Ay birbirine yakın konumda. Bu tarihte Mars da gökyüzünde iki gök cismine katılıyor. Merkür, 20-21 Nisan'da Mars ve Satürn ile birbirine çok yakın görülebiliyor. Üç gezegen de ufka çok yakın olduklarından ancak açık bir ufukta ve yüksek bir konumdan, teleskop ya da dürbün yardımıyla gözlemlenebiliyor.

İlerleyen günlerde Güneş'le arasındaki açısal mesafe giderek azaldığından nisan ayının ikinci yarısından sonra Merkür'ü gözlemlemek hayli zorlaşıyor.

Venüs

Venüs, nisan ayında Güneş'in batışından sonra batı yönünde ufkun üzerinde parlıyor. Ayın başında Güneş'ten yaklaşık 1,5 saat sonra batan Venüs'ün gözlem süresi ilerleyen günlerde uzayarak 30 Nisan'da 2,5 saate çıkıyor.

Venüs, 19 Nisan'da yeni ay evresinden yakın zamanda ayrılan Ay ile birbirine yakın görülebiliyor. Nisan ayının başında Koç Takımyıldızı'nda olan Venüs, 20 Nisan'dan sonra Boğa Takımyıldızı'na geçiyor.

Mars

9 Ocak'ta kavuşum konumundan geçen Mars, Güneş'le aralarındaki açısal mesafe yeterince büyük olmadığından birkaç aydır görülemiyordu. Mars, nisan ayının son günlerinde Güneş'in doğuşundan önce gökyüzünde tekrar ortaya çıkmaya başlıyor. Ufkun üzerinden çok

yükselmeyen Kızıl Gezegen ancak uygun gözlem koşullarında ve çok kısa süreler görülebiliyor.

21 Nisan sabahı Mars'ı, Merkür ve Satürn ile birlikte doğu yönünde ufkun hemen üzerinde görmeyi deneyebilirsiniz.

Jüpiter

Jüpiter nisan ayının başında Güneş'in batışından sonra ufkun yaklaşık 70 derece üzerinde ortaya çıkıyor ve gece yarısından yaklaşık üç saat sonra batı-kuzeybatı yönünde ufuktan batıyor. İlerleyen günlerde daha erken saatlerde batmaya başlayan Jüpiter'in gözlem süresi kısalıyor ve parlaklığı azalıyor.

Ay boyunca İkizler Takımyıldızı'nda bulunan Jüpiter, 23 Nisan gecesi Ay ile birbirine çok yakın görülebiliyor.

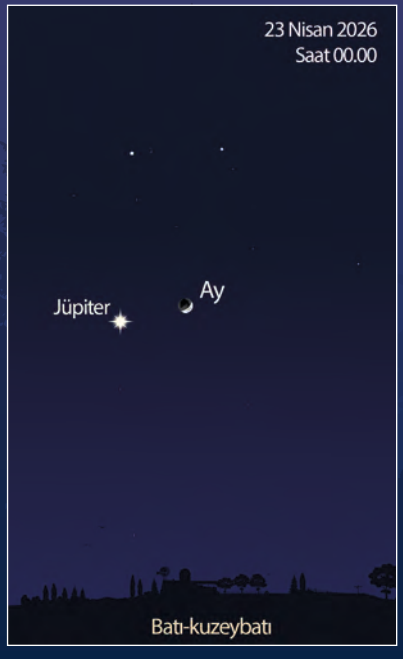

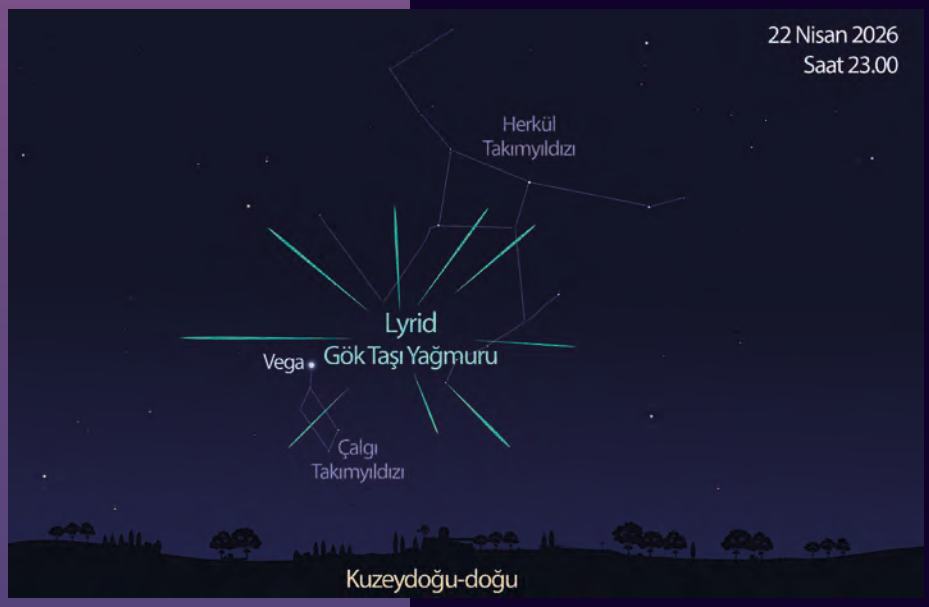

Satürn

Geçtiğimiz ay yörünge hareketi sırasında Dünya'ya göre Güneş'in arkasından geçen Satürn, bu süreçte birkaç haftadır görülemiyordu. Satürn, nisan ayının ortasından sonra Güneş'in doğuşundan önce gökyüzünde tekrar ortaya çıkmaya başlıyor.

30 Nisan sabahı Satürn ve Mars'ı doğu yönünde ufkun yaklaşık 5 derece üzerinde birbirine yakın görmeyi deneyebilirsiniz.

Lyrid Gök Taşı Yağmuru

Lyrid (Çalgı) Gök Taşı Yağmuru, 22-23 Nisan gecesi en yüksek etkinliğe ulaşıyor. Bu tarihte gök taşı yağmurunun saçılma noktası yani gök taşlarının gökyüzünde ortaya çıkıp etrafa dağılıyormuş gibi göründüğü nokta gün batımından yaklaşık bir saat sonra kuzeydoğu yönünde ufuktan doğuyor ve Güneş'in doğuşundan önce şafak vaktinde ufkun üzerinde en yüksek noktaya ulaşıyor. En yüksek etkinlik sırasında saatte maksimum 18 gök taşı görülebiliyor. Bu tarihte Ay yuvarlağının yaklaşık %35'i aydınlık göründüğünden Ay, gök taşlarının fark edilmesini belirgin düzeyde etkilemiyor.

Lyrid Gök Taşı Yağmuru sırasında gök taşları gökyüzünde kalıcı izler bırakmasa da çok parlak ateş topları oluşturabilir. Lyrid Gök Taşı Yağmuru'nun kaynağı C/1861 G1 Thatcher kuyruklu yıldızıdır. İnsanlar tarafından bilinen en eski gök taşı yağmuru olan Lyrid'e ait ilk gözlem kayıtlarının geçmişi MÖ 687 yılına dayanır.

Dolunay
2 Nisan
Saat: 15.12

Son dördün
10 Nisan
Saat: 07.52

Yeni ay
17 Nisan
Saat: 14.52

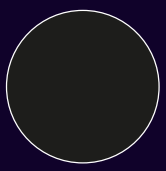

İlk dördün
24 Nisan
Saat: 05.32

Yeröte
7 Nisan Saat: 11.30 404.970 km

Yerberi
19 Nisan Saat: 09.54 361.633 km

Gökyüzünün Mücevherleri: Ülker Açık Yıldız Kümesi

Yedi Kız Kardeşler ve Messier 45 olarak da bilinen Ülker Açık Yıldız Kümesi, gökyüzünde çıplak gözle en kolay fark edilebilen yıldız kümelerinden biridir. Açık yıldız kümeleri aynı moleküler bulutun içinde oluşmuş ve birbirlerine kütle çekimsel olarak zayıf bir şekilde bağlı yıldız topluluklarıdır.

Ülker Açık Yıldız Kümesi'nde çıplak gözle 6-7 yıldız fark edilebilir. Aslında 1.000'den fazla yıldızdan oluşur. Ancak sonuçları *Astrophysical Journal*'da yayımlanan bir araştırmaya göre Ülker Açık Yıldız Kümesi, artık var olmayan çok daha büyük bir yıldız kümesinin çekirdeği olabilir. Avrupa Uzay Ajansı'nın Gaia görevi kapsamında oluşturulan yıldız kataloğunu inceleyen gök bilimciler, yaş ve kimyasal bileşim gibi özellikleri Ülker Yıldız Kümesi'nin üyeleri ile benzer olan yıldızları tespit etti ve 10.000'den fazla yıldızın Ülker ile akraba alabileceğini buldu.

Siz de mavi tonlardaki renkleriyle gökyüzünde kolayca fark edilebilen Ülker Açık Yıldız Kümesi'ni 24 Nisan akşamı Venüs'ün yakınlarında görmeyi deneyebilirsiniz.

Robert Gendler / Getty Images

Ayın Önemli Gök Olayları

2 Nisan	Ay, dolunay evresinde
3 Nisan	Ay ve Spika yakın görünümde
4 Nisan	Merkür, en büyük batı uzanımı konumunda
6 Nisan	Ay ve Antares yakın görünümde
7 Nisan	Ay, Dünya'ya en uzak konumda
10 Nisan	Ay, son dördün evresinde
16 Nisan	Ay ve Mars yakın görünümde
17 Nisan	Ay, yeni ay evresinde
19 Nisan	Ay, Dünya'ya en yakın konumda Ay ve Venüs yakın görünümde Mars ve Satürn yakın görünümde
20 Nisan	Merkür ve Satürn yakın görünümde
21 Nisan	Merkür ve Mars yakın görünümde
22-23 Nisan	Lyrid Gök Taşı Yağmuru en yüksek etkinlik
23 Nisan	Ay ve Jüpiter yakın görünümde
24 Nisan	Ay, ilk dördün evresinde
26 Nisan	Ay ve Regulus yakın görünümde
30 Nisan	Ay ve Spika yakın görünümde

Nisan Ayında Gezegenlerin Birbirlerine Göre Yörüngelerindeki Konumları

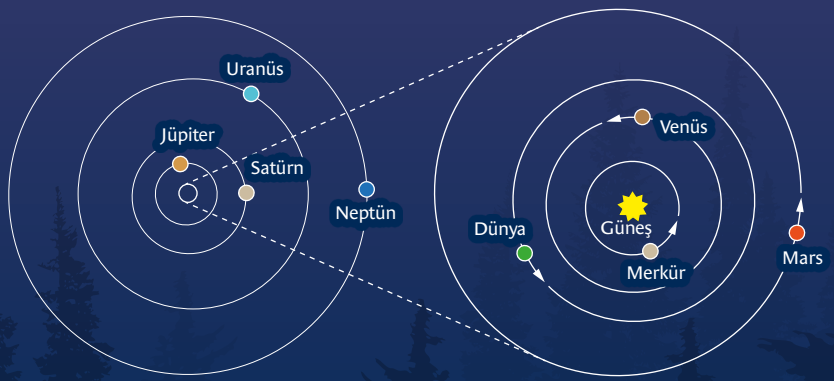

Çizimdeki oklar, Güneş sisteminde yer alan iç gezegenlerin nisan ayında yörüngelerindeki hareketlerini gösteriyor. Dış gezegenlerin yörüngelerindeki konumları, ay içinde birbirine göre çok değişmediği için nisan ayının ortasındaki konumları, çizimde nokta şeklinde belirtilmiştir.

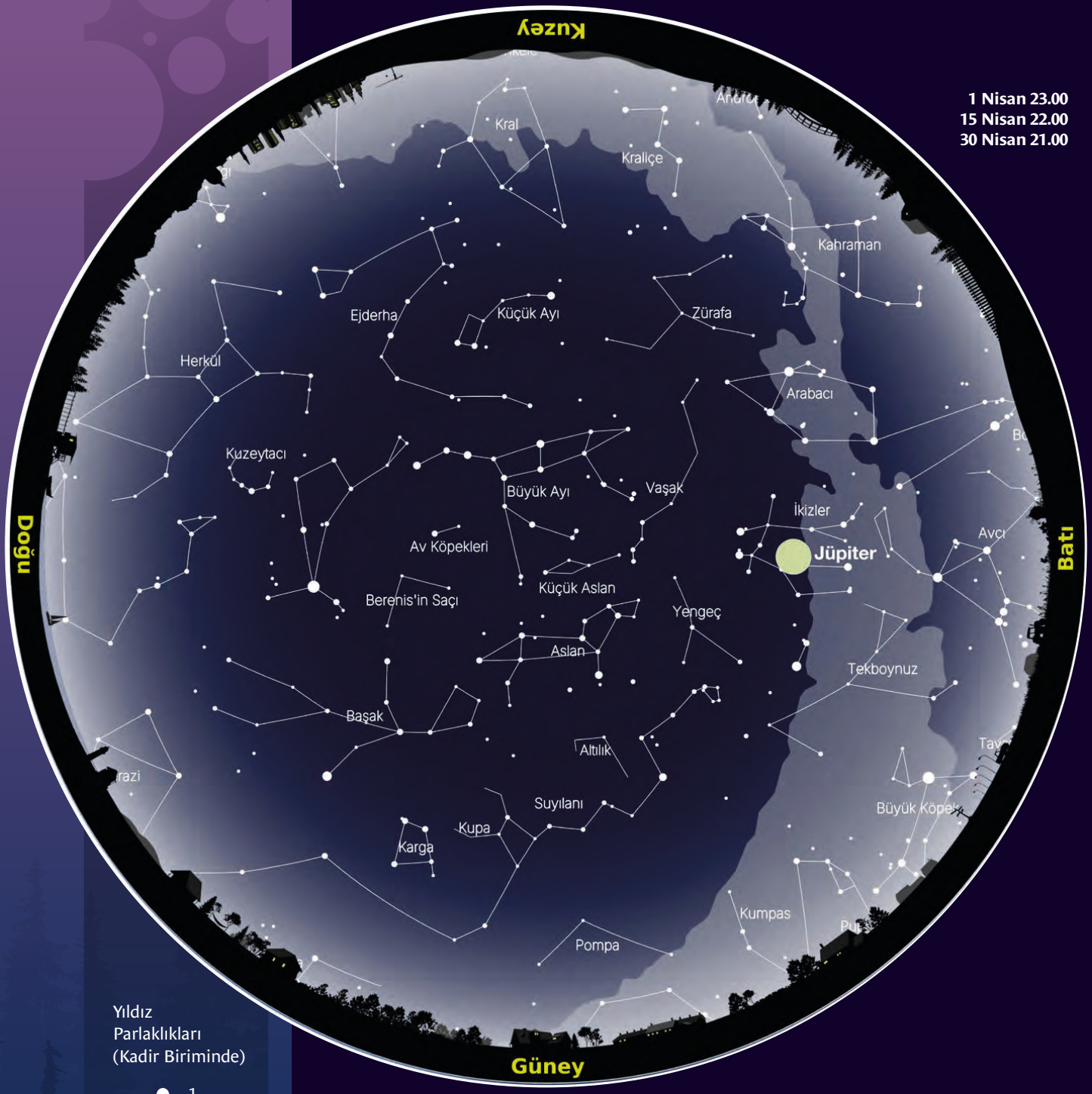

1 Nisan 23.00
15 Nisan 22.00
30 Nisan 21.00

Yıldız Parlaklıkları (Kadir Biriminde)

- - 1
- 0
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Kaynaklar

- Okuyan, O. ve Köseoğlu, D. K., "2025 Gök Olayları Yıllığı", *Bilim ve Teknik*, Cilt 59, Sayı 698, 2026.
- "Observing October 2024", *Sky and Telescope*, Cilt 151, Sayı 4, s. 41-57, 2026.
- Ratcliffe, M. ve Ling, A., "Sky This Month", *Astronomy*, Cilt 54, Sayı 4, s. 28-35, 2026.
- https://in-the-sky.org/newscal.php
- https://www.imo.net/resources/calendar/
- https://www.scientificamerican.com/article/the-pleiades-star-cluster-has-a-secret-stellar-family/